

ТИПОВІ СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

для підготовки студентів до комплексного практично орієнтованого іспиту з
дисципліни «Організація та економіка фармації та ПК галузі»

Проаналізуйте ситуацію та обґрунтуйте свою відповідь.

Ситуація 1. Відвідувач аптеки надав провізору список ЛЗ, які йому потрібно придбати:

Ампіокс, капс. 0,25г №20

Бронхікум еліксир, фл. 130 г

Сорбекс (вугілля активоване) капс. №20

Кофеїн-бензоат натрію, розч. д/ін. 10% – 1 мл амп. №10

Метіндол (індометацин) мазь 5% 30г

Солпадеїн табл. №12

Тазепам (оксазепам) табл. 0,01г №50

- а) Назвіть критерії, що висуваються до препаратів безрецептурного відпуску та оберіть з вказаного переліку ЛЗ, які можуть бути відпущені без рецепта. Для кожного з рецептурних засобів вкажіть форму бланка та обов'язкові реквізити.
- б) Вкажіть загальні правила виписування рецептів згідно з Наказом МОЗ України №360.

Ситуація 2. До рецептурно-виробничого відділу аптеки №8 надійшов рецепт, виписаний лікарем-косметологом.

Візьми: Спирту етилового 96% 15 мл

Гліцерину 3,0

Кислоти борної 0,4

Ментолу 0,1

Води очищеної до 100 мл

Змішай. Видай. Познач.

Лосьон для протирання шкіри обличчя

- а) Охарактеризуйте порядок приймання рецепта та відпуску ЛЗ. Зареєструйте

рецепт у відповідній обліковій документації. Вкажіть обов'язкові види контролю якості для даної лікарської форми.

- б) Поясніть особливості ціноутворення на лікарські засоби індивідуального виготовлення. Протаксуйте лікарський пропис.

Ситуація 3. До рецептурно-виробничого відділу аптеки №7 надійшов рецепт від лікаря-косметолога

Візьми: Цинку оксиду 2,0

Магнію оксиду 10,0

Спермацету 2,0

Змішай. Видай. Познач.

Пудра. Нанести на обличчя після використання жирного крему.

- а) Охарактеризуйте порядок приймання рецепта та відпуску ЛЗ. Поясніть порядок визначення вартості екстемпоральних лікарських засобів. Протаксуйте лікарський пропис.
- б) Зареєструйте рецепт у відповідній обліковій документації. Вкажіть обов'язкові види контролю якості для даної лікарської форми.

Ситуація 4. В аптеку №3 надійшов рецепт від інваліда I групи по загальному захворюванню

Візьми: Кодеїну фосфату 0,015

Камфори 0,05

Натрію гідрокарбонату 0,2

Змішай, хай утворюється порошок.

Дай таких доз числом 10.

Познач. По 1 порошку 3 рази на день.

- а) Охарактеризуйте порядок приймання рецепта та відпуску ЛЗ. Зареєструйте рецепт у відповідній обліковій документації. Вкажіть обов'язкові види контролю якості для даної лікарської форми.
- б) Поясніть порядок організації фармацевтичного забезпечення пільгових категорій населення. Охарактеризуйте систему забезпечення якості ЛЗ України.

Ситуація 5. До рецептурно-виробничого відділу аптеки №3 надійшов рецепт від лікаря-косметолога.

Візьми: Ланоліну 20,0

Олії персикової 10,0

Глини білої 10,0

Настою шипшини 40 мл

Змішай. Видай. Познач.

Живильна маска

- а) Наведіть алгоритм дій провізора при прийманні рецепта та відпуску ЛЗ. Протаксуйте даний рецептурний пропис. Зареєструйте рецепт у відповідній обліковій документації. Вкажіть обов'язкові види контролю якості для даної лікарської форми.
- б) Поясніть порядок організації фармацевтичного забезпечення пільгових категорій населення.

Ситуація 6. Для забезпечення належного рівня фармацевтичного забезпечення населення необхідно дотримуватися принципів розвитку і розміщення аптечної мережі. За статистикою в Україні одна аптека обслуговує приблизно 2 тис. чол. У районному центрі з населенням 50 тис. чол. працює 5 аптек. Зробіть висновок про доцільність відкриття аптеки.

- а) Охарактеризуйте принципи розвитку і розміщення аптечної мережі. Поясніть порядок відкриття аптеки та ліцензування фармацевтичної діяльності. Наведіть класифікацію аптек за різними критеріями.
- б) Поясніть особливості планування діяльності аптек, що відкриваються. Вкажіть основні економічні показники діяльності аптеки. Дайте визначення понять “прибуток” та “рентабельність” та поясніть їх взаємозв'язок. Який прибуток необхідно запланувати, щоб була забезпечена рентабельність аптеки на рівні 10% при товарообігу 1000000 грн.

Ситуація 7. Провізор Іванова А.А. працює на посаді провізора-аналітика аптеки №5 і виконує функції уповноваженої особи. Посадовий оклад Іванової А.А. 2800 грн., сума премій за розрахунковий період – 3600 грн. Страховий стаж – 12 років. У березні поточного року Іванова А.А. хворіла 5 днів.

а) Розрахуйте розмір допомоги з тимчасової непрацездатності провізору Івановій за 5 днів березня. Охарактеризуйте порядок нарахування різних видів виплат (відпускні, робота у вихідні та святкові дні).

б) Поясніть порядок обліку використання робочого часу, нарахування та виплати заробітної плати аптечним працівникам. Наведіть кваліфікаційні вимоги до уповноваженої особи в аптеці та її функції.

Ситуація 8. В аптеці проведено аудит розрахунків з оплати праці та виявлено певні порушення. Провізори Іванова І.І. та Петрова А.О. працювали у святковий день 1 січня. При цьому Іванова І.І. працювала в межах норми годин (144 години за місяць), а Петрова А.О. – понад встановлену норму (150 годин). Посадовий оклад провізора – 2600 грн. Бухгалтерією обом провізорам нараховано 2680 грн.

а) Нарахуйте заробітну плату за січень провізорам Івановій І.І. та Петровій А.О. з урахуванням доплати за роботу у святковий день. Поясніть порядок обліку використання робочого часу та нарахування заробітної плати працівникам аптечних закладів.

б) Наведіть організаційну структуру косметичного салону та спектр косметологічних послуг, що надаються населенню.

Ситуація 9. Провізор Серова А.А. працює на посаді зав. аптечним пунктом. Посадовий оклад – 3000 грн., сума премій за рік – 4500 грн. Стаж роботи – 7 років. У травні поточного року 25 робочих днів, Серова А.А. хворіла 5 днів.

а) Нарахуйте основну заробітну плату Серової А.А. за травень. Визначте розмір нарахувань за листом непрацездатності. Наведіть класифікацію податків і зборів (обов'язкових платежів). Поясніть особливості оподаткування доходів громадян.

б) Наведіть організаційну структуру (відділи) аптеки. Назвіть основні організаційні та кваліфікаційні вимоги до роздрібної реалізації ЛЗ згідно з Ліцензійними умовами.

Ситуація 10. Провізору Івановій А.А., що працює на посаді зав. рецептурно-виробничим відділом аптеки №8 і виконує функції з аналізу ЛЗ, запланована відпустка. Посадовий оклад Іванової А.А. – 2800 грн., сума премій за розрахунковий період – 8600 грн.

а) Розрахуйте суму відпускних провізору Івановій та вкажіть обов'язкові утримання з заробітної плати. Поясніть функції провізора-аналітика в аптеці.

б) Поясніть особливості оподаткування аптек. Наведіть методику визначення прибутку підприємства, що підлягає оподаткуванню.

Ситуація 11. Провізор Крилова А.А., що працює на посаді зав. відділом безрецептурного відпуску аптеки №5, йде у декретну відпустку. Посадовий оклад Крилової – 1850 грн., сума премій за розрахунковий період – 5000 грн. Стаж роботи – 5 років.

а) Розрахуйте розмір допомоги у зв'язку з вагітністю і пологами. Вкажіть обов'язкові утримання з заробітної плати. Обґрунтуйте взаємозв'язок показників продуктивності праці та фонду заробітної плати.

б) Поясніть порядок організації безрецептурного відпуску ЛЗ з аптек та їх структурних підрозділів. Назвіть основні передумови розвитку концепції відповідального самолікування та фармацевтичної опіки.

Ситуація 12. В аптеці №5 в результаті інвентаризації встановлено:

- фактичний залишок порошку фенобарбіталу 28,5;
- залишок фенобарбіталу за підсумками попередньої інвентаризації – 28,0;
- надійшло за міжінвентаризаційний період – 175,0;
- витрачено за міжінвентаризаційний період – 173,0.

а) Розрахуйте природні втрати (норма списання природної втрати – 0,95 %). Зробіть висновки про результати інвентаризації. Вкажіть облікові документи, у яких відображаються результати інвентаризації.

б) Охарактеризуйте процедуру надходження та відпуску ЛЗ, які підлягають предметно-кількісному обліку (ПКО) в аптеках та ЛПЗ.

Ситуація 13. В аптеці №5 перед складанням річної фінансової звітності проведено інвентаризацію основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків. Залишок товару за даними обліку 323 000 грн. Фактичний залишок товару за результатами інвентаризації – 321 850 грн. У аптеці виділено відділ запасів (роздільна матеріальна відповідальність). Відповідно норма природних втрат для ЛЗ індивідуального виготовлення становить 1,7%; для ангро (відважування і відмірювання в аптечну тару без додаткових технологічних операцій) – 0,65%. За міжінвентаризаційний період вартість ЛЗ індивідуального виготовлення складала 5000 грн., ВАЗ — 1800 грн., медикаментів, відпущених в масі — 1280 грн.

- а) Розрахуйте суму природних втрат і зробіть висновки за результатами інвентаризації. Охарактеризуйте порядок організації первинного обліку руху товарно-матеріальних цінностей в аптеках (документальне оформлення надходження і витрати товару). Вкажіть документи, які оформляються при проведенні інвентаризації
- б) Поясніть порядок складання і подання фінансової звітності аптеки. Назвіть обов'язкові форми цієї звітності.

Ситуація 14. При проведенні інвентаризації в аптеці №5 було виявлено розбіжність між обліковим залишком і фактичною наявністю етилморфіну гідрохлориду (пор.). Фактичний залишок становив 3,8. Залишок етилморфіну гідрохлориду за підсумками попередньої інвентаризації – 7,0; надходження за міжінвентаризаційний період – 53,0; сума витрати за міжінвентаризаційний період – 56,0. Норма списання природної втрати – 0,95 %.

- а) Розрахуйте природні втрати. Зробіть висновки про результати інвентаризації. Вкажіть облікові документи, у яких відображаються результати інвентаризації.
- б) Назвіть документи, у яких здійснюється облік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Вкажіть періодичність проведення інвентаризації наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Ситуація 15. Провізору аптеки № 15 необхідно скласти товарний звіт за такими даними:

- залишок товару на 01.12. — 264 000 грн.
- роздрібна реалізація — 555 000 грн.
- оптова реалізація — 35 000 грн.
- сума тарифів — 1 000 грн.
- переведено в товар з інших облікових груп — 1 000 грн.
- зниження ціни за лабораторно-фасувальним журналом — 40 грн.
- одержано товар від ТОВ «Дарниця» - 20 000 грн.
- одержано товар зі складу за накладними — 720 000 грн.

а) Складіть «Товарний звіт». Розрахуйте залишок товару на кінець місяця та дні запасу. Назвіть первинні документи, які були використані для складання звіту.

б) Проаналізуйте товарообіг за структурою (оптовий, роздрібний).

Ситуація 16. В аптеці на кінець звітного періоду необхідно скласти фінансову звітність на підставі даних бухгалтерського обліку. Кінцеві сальдо по рахунках:

- власний капітал – 179 920 грн.
- необоротні активи (залишкова вартість) – 123 000 грн.;
- товар – 60 000 грн.;
- тара – 400 грн.;
- гроші в касі – 170 грн.;
- гроші на розрахунковому рахунку – 40 000 грн.;
- заборгованість працівників перед фірмою – 20 грн.;
- заборгованість фірми перед бюджетом – 270 грн.;
- заборгованість фірми перед постачальниками – 40 000 грн.;
- заборгованість фірми перед працівниками – 1 600 грн.;
- заборгованість фірми перед банком – 1 800 грн.;

а) Поясніть структуру та порядок складання балансу. Складіть баланс аптеки.

Назвіть основні форми фінансової звітності

б) Проведіть аналіз структури активів аптеки (визначте частку оборотних і необоротних активів).

Ситуація 17. Аптекою №7 протягом місяця здійснено наступні господарські операції щодо реалізації ЛЗ та ВМП:

1. відпущено ЛЗ населенню за рецептами (за повну вартість) – 17 000 грн.;
2. відпущено товару санаторію «Роща» – 12 000 грн.;
3. виручка структурних підрозділів (2 аптечні пункти) – 100 000 грн.;
4. реалізовано ЛЗ та ВМП за безоплатними рецептами (поліклініки №3) – 480 грн.;
5. відпущено ЛЗ та ВМП обласній інфекційній лікарні – 35 000 грн.;
6. реалізовано товару медпункту спортклубу «Металіст» – 1 800 грн.;
7. відпущено без рецептів ЛЗ і товарів аптечного асортименту – 136000 грн.

а) Проведіть структурний аналіз товарообігу

б) Розрахуйте рентабельність аптеки, якщо середній рівень торгових накладень складає 28%, а сума витрат – 56 000 грн.

Ситуація 18. За результатами звітного року аптека №48 мала такі показники

Економічні показники	Планові, грн.	Фактичні, грн.
Товарообіг (р.ц.)	1000 000	800 000
Товарообіг (о.ц.)	720 000	560 000
Сума витрат обігу	326 800	300 000

а) Проведіть порівняльний аналіз планових і фактичних показників (за даними табл.). Зробіть висновок про ефективність роботи аптеки. Назвіть основні методи економічного аналізу. Вкажіть джерела інформації, що використовуються при проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності аптек.

б) Наведіть класифікацію господарських засобів аптеки. Поясніть порядок списання товару на господарські та виробничі потреби.

Ситуація 19. За даними IV кварталу товарообіг аптеки №2 склав 380 000 грн., торгові накладення 106 500 грн., середній залишок товару 60 000 грн. (у опт. цінах).

а) Дайте визначення поняття «норматив товарних запасів». Розрахуйте товарні запаси (в днях). Охарактеризуйте функції та штат відділу запасів аптеки.

б) Поясніть порядок організації приймання товару в аптеці та здійснення вхідного контролю якості ЛЗ. Опишіть дії уповноваженої особи, якщо при прийманні товару виник сумнів щодо якості ЛЗ.

Ситуація 20. З метою планування розвитку мережі фірмових аптек “Фармак” економічною службою здійснюється аналіз діяльності мережевих аптек за звітний рік. Економічні показники діяльності двох аптек наведені в табл.

	Аптека №1	Аптека №2
Товарообіг, грн.	1000 000	1200 000
Витрати, грн.	240 000	250 000
Торгові накладення, грн.	300 000	360 000

- Проведіть порівняльний аналіз показників прибутку і рентабельності двох аптек за звітний рік і зробіть висновок про економічну ефективність їхньої діяльності. Охарактеризуйте показники “прибуток” та “рентабельність” та поясніть їх взаємозв’язок. Вкажіть види прибутку.
- Вкажіть облікові документи, які використовуються як джерела інформації для проведення економічного аналізу

6

Ситуація 21 В аптеці №34 за даними обліку отримані такі дані щодо показників товарообігу (табл. 1) .

Показник	Од. вим.	Роки		
		I	II	III
Товарообіг	т. грн.	1400	1630	1850
Індекс споживчих цін	-	-	$I_{III/I} = 1,12$	$I_{III/II} = 1,15$

- Проаналізуйте динаміку показників товарообігу аптеки за 3 роки з урахуванням показників інфляції.
- Поясніть порядок відкриття косметологічного кабінету та ліцензування косметологічної діяльності

Ситуація 22. Аптекою №25 протягом місяця здійснено наступні господарські операції щодо реалізації ЛЗ та ВМП:

- відпущено ліків безоплатно – 600 грн.
- реалізовано ЛЗ та ВМП міській лікарні №1 – 127 000 грн.
- виручка аптечного кіоску – 158 000 грн.
- виручка рецептурно-виробничого відділу – 270 000 грн.
- виручка безрецептурного відділу – 362 000 грн.
- відпущено товару дитячому садку № 17 – 1 900 грн.

- а) Визначте роздрібний і оптовий товарообіг та їх питому вагу (%) у загальному товарообігу. Назвіть фактори, що впливають на товарообіг
- б) Дайте характеристику показника «рецептура» та наведіть її класифікацію.

Ситуація 23. Аптека №5 здійснює планування торгово-фінансової діяльності на наступний рік: товарообіг – 1200 000 грн., рівень торгових накладень – 26 %, плановий норматив днів запасу – 25 днів.

- а) Заплануйте норматив товарних запасів наступного року в сумі та розрахуйте кількість оборотів товарного запасу. Вкажіть джерела формування товарних запасів і принципи банківського кредитування. Розкрийте особливості планування оптового товарообігу
- б) Перечисліть задачі та функції косметологічного кабінету.

Ситуація 24. Керівник аптеки „Парацельс” здійснює економічний аналіз ефективності діяльності аптеки. Товарообіг за звітний рік становить 1020 000 грн., середній рівень торгових накладень – 24%, середньостатистичний товарний запас (о.ц.) – 66 000 грн.

- а) Поясніть економічне значення показників „товарообіг”, „торгові накладення”, „норматив товарних запасів”. Розрахуйте норматив товарного запасу (в днях і кількості оборотів).
- б) Перерахуйте групи товарів аптечного асортименту, які можна придбавати і реалізовувати аптечним закладам. Охарактеризуйте принципи зберігання ЛЗ в умовах аптеки

Ситуація 25. За результатами звітного року аптеки №1 та №2 мали такі показники (табл.)

Економічні показники	Аптека №1	Аптека №2
Товарообіг (р.ц.)	1250 000 грн.	900 000 грн.
Товарообіг (о.ц.)	750 000 грн.	650 000 грн.
Рівень витрат	21%	19 %

- а) Проведіть порівняльний аналіз торгово-фінансової діяльності двох аптек за звітний період. Зробіть висновок про ефективність роботи аптек. Назвіть методи

економічного аналізу та джерела інформації, що використовуються при проведенні економічного аналізу діяльності аптек.

б) Наведіть класифікацію витрат аптек (фарм. фірм) в управлінському та бухгалтерському обліку. Вкажіть найбільш значні статті в структурі витрат аптек. Які напрямки оптимізації витрат обігу ви можете запропонувати?

Ситуація 26. Наприкінці звітнього року в аптеці № 36 завідувач планує діяльність за показниками товарообігу, спираючись на такі дані: роздрібний товарообіг звітнього року склав 1300 тис. грн., оптовий товарообіг – 900 тис. грн. У плановому році передбачається збільшення амбулаторних відвідувань на 2500 за рахунок відкриття кабінету лікаря-гомеопата. Коефіцієнт перерахунку амбулаторних відвідувань у рецепти – 0,7; середня вартість амбулаторного рецепту складає: – 10,20 грн.

а) Заплануйте показники загального товарообігу за його складовими. Розкрийте зміст та взаємозв'язок понять «товарообіг», «прибуток», «рентабельність». Наведіть структуру товарообігу аптеки.

б) Охарактеризуйте інші види вибуття товарів з аптеки. Назвіть облікові документи за видами вибуття товарів з аптеки

Ситуація 27. За результатами звітнього року аптека №25 мала такі показники діяльності (табл.).

Економічні показники	Планові, грн.	Фактичні, грн.
Товарообіг	800 000	900 000
Витрати обігу	200 000	240 000
Торгові накладення	240 000	294 000

а) Проведіть порівняльний аналіз планових і фактичних показників прибутку і рентабельності аптеки за звітний рік і зробіть висновок. Вкажіть облікові документи, які використовуються як джерела інформації для проведення економічного аналізу

б) Дайте визначення поняття “товарообіг”. Наведіть структуру товарообігу. Наведіть основні принципи розвитку і розміщення аптечної мережі

Ситуація 28. Керівництво аптеки ТОВ „Лідер” здійснює планування фінансово-господарської діяльності на наступний рік за показниками:

плановий товарообіг – 1450 000 грн.,

рівень торгових накладень – 23%,

плановий норматив товарних запасів – 15 днів,

залишок товарів на початок року – 125000 (в роздрібних цінах).

- а) Розрахуйте обсяг надходження товару в аптеку. Вкажіть документи обліку, що необхідні при надходженні товару в аптеку
- б) Поясніть порядок проведення та обліку результатів контролю якості ліків при надходженні товару в аптеку. Вкажіть обов’язки і права уповноваженої особи.